

vzpostavljanja po načelu vrtnega mesta, do raznovrstnih oblik urbanega kmetijstva temelječih na socialnem vključevanju, ki so Velenjčanom na voljo danes.

Avtorji ugotavljajo, da večji del urbanih vrtov nastane na pobudo lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij, zato sklepna priporočila za razvoj te dejavnosti v Sloveniji v prvi vrsti naslavljajo prav njih. Poseben poudarek je namenjen vključevanju ranljivih skupin prebivalstva – urbano kmetijstvo je lahko učinkovit način za njihovo povezovanje z lokalno skupnosti, omogoča jim stik z odločevalci, obenem pa v njihova življenja prinaša mir, sprostitvev, priložnost za druženje in prenos znanja. Na pomen tovrstne družbene vrednosti opozarja tudi avtor predgovora, urbani sociolog Aidan Cerar.

Knjiga je prosto dostopna na spletnem naslovu: <https://giam.zrc-sazu.si/sl/publikacije/druzbeni-ucinki-urbanega-kmetijstva#v>.

Nika Razpotnik Visković

Martin Pogačar, Jasna Fakin Bajec, Petra Kolenc, Jernej Tiran, Katarina Polajnar Horvat, Aleš Smrekar: Zeleno je dobro. Načrtovanje urbanih zelenih površin z ljudmi, ne za ljudi

Ljubljana 2019: Inštitut za kulturne in spomske študije ZRC SAZU, Založba ZRC, 71 strani, ISBN 978-961-05-0192-3

Po katalogu dobrih praks participativnega urbanega kmetijstva, ki ga je leta 2018 izdal Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, je pričujoče delo še eno pozitivno presenečenje, kjer sta v ospredju participacija in načrtovanje zelenih površin. Participacija oziroma participativno načrtovanje je postal popularen koncept, čeprav ga poznamo že dolgo časa. Klasično ali racionalno prostorsko načrtovanje, ki je bilo značilno za povojno obdobje vseh evropskih držav in je značilno tudi za današnjo Slovenijo, temelji na vlogi državnih institucij, ki v sodelovanju s stroko »usmerja« prostorski razvoj. Zainteresirano javnost se razume bolj kot subjekt, ki ga je treba v najboljšem primeru ali »seznaniti« z načrtovalski-

mi cilji ali »prepričati« v pravilnost prostorskih načrtov, ki jih nadzirajo strokovne institucije. A že v medvojnem obdobju so obstajali redki, a vplivni glasovi pomembnih ljudi kot sta Kurt Lewin in Lewis Mumford, ki sta vplivala na razvoj bolj sodelujočega in inkluzivnega prostorskega načrtovanja. Proces odločanja se bolj osredotoča na doseganje konsenza, medsebojnega učenja med strokovnjaki in prebivalci ter ustvarjanja novega znanja. To gibanje se je začelo krepiti v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, še posebej po odmevnem delu Sherry Arnstein, ki je napisala knjigo *A Ladder of Citizen Participation*, ki je postala temelj participativnega načrtovanja. To je prineslo povsem nove metode in vsebine, ki prej niso bile značilne za prostorsko načrtovanje: namesto tehničnih so se začeli uveljavljati bolj humanistični in družboslovni pristopi, spremenila pa se je tudi vloga »strokovnjakov« oziroma planerjev, ki so postali pogajalci in mediatorji za doseganje konsenza.

Publikacija *Zeleno je dobro* nudi dober pregled uporabnikom pri oblikovanju pristopov za razvoj in implementacijo participativnih pristopov k trajnostnemu vključevanju skupnosti v načrtovanje, upravljanje in vzdrževanje urbanih zelenih površin. Kot ugotavljajo avtorji priročnika, je sodelujoče oziroma integrativno načrtovanje zelenih površin še posebej primerno, saj igrajo pomembno vlogo v urbanem prostoru: zmanjšujejo onesnaženje (zraka), izboljšujejo podnebje, ohranjajo biotsko raznovrstnost in ekološko ravnovesje ter nenazadnje izboljšujejo počutje meščank in meščanov. Posebno dodano vrednost priročnika vidim zlasti v tem, da nudi metode in orodja za participativno načrtovanje zelenih površin, ki so bila preizkušena na konkretnih območjih v Evropi. Potencialnega uporabnika vodi skozi vse potrebne korake, od ocene stanja, do izbora deležnikov in bolj ali manj znanih metod kot so drevo problemov (angleško *decision tree*), parlamenta v parku ali posvetovalne skupščine. Publikacija se razlikuje od podobnih v tem, da nudi taktike za spodbujanje povezanosti med ljudmi ter naslavlja nekatera etična vprašanja pomembna v participativnem načrtovanju: na primer kako zagotoviti udeležbo in upoštevati pre malo zastopane skupine (ranljive družbene skupine) in kako ravnati v primeru, ko deležnik oziroma skupina želi »prevladati« ali nasprotovati vsaki rešitvi. Poleg orodij so v priročniku opisane tudi konkretne akcije na treh območjih, kjer so ta orodja tudi uporabili. Slovenski primer opisuje območje v Mariboru okoli objekta »Karantena«, kjer so želeli doseči idejno zasnovo za sanacijo zelenih površin.

Priročnik je nastal med izvajanjem projekta Urbani zeleni pasovi (UGB) in je na voljo tudi v slovenski (<https://ikss.zrc-sazu.si/sl/publikacije/zeleno-je-dobro#v>) in angleški različici (<https://zalozba.zrc-sazu.si/sl/publikacije/green-is-good#v>). Menim, da je dobro gradivo zlasti za uradne predstavnike, občine, načrtovalce in druge, ki želijo preverjena in natančno opisana orodja za izvajanje participativnega načrtovanja. Hkrati je priročnik pomemben tudi za nadaljnjo razvijanje postopkov sodelujočega načrtovanja in spodbujanja participacije ne le med odločevalci in načrtovalci, temveč tudi širše med raziskovalci, kjer se vse bolj uporablja koncept participativnega raziskovanja. Nedvomno bo priročnik koristil tudi njim.

David Bole

Drago Perko, Rok Ciglič, Matija Zorn (uredniki):

The Geography of Slovenia: Small but Diverse.

World Regional Geography Book Series

Cham 2020: Springer Nature Switzerland AG, 360 strani, ISBN 978-3-030-14065-6 (tiskana različica), ISBN 978-3-030-14066-3 (elektronski vir)

Znanstvena monografija *The Geography of Slovenia* sicer ni prva geografska predstavitev naše države v angleščini, je pa zagotovo najcelovitejša doslej in prinaša tudi daleč največ dognanj o Sloveniji. To izjemno delo na kar 360 straneh, opremljeno z izvrstnim kartografskim in slikovnim gradivom, je izšlo v knjižni seriji založbe Springer Nature *World Regional Geography Book Series*, v kateri do sedaj ni bilo predstavljenih prav dosti držav. To, da je sedaj med njimi tudi Slovenija, je zato še toliko pomembnejši dosežek. Ob pregledu vseh možnih tematik, s katerimi se danes ukvarjajo geografi po svetu, lahko kaj hitro ugotovimo, da je med njimi relativno zelo malo pozornosti namenjeno ravno tistemu delu geografije,